

PIESEK (31) *sb m*

Oba e jasne (tak w pies oraz w -ek; tak też Cn).

sg N piesek (13). ◇ G pieska (3). ◇ A pieska (2). ◇ pl N pieskowie (4), pieski (1). ◇ G piesk(o)w (1). ◇ A pieski (4). ◇ I pieskami Oczko (2), pieski (1) RybGęśli. ◇ [L pieskach.]

Sł stp: psek, Sł stp nazw os.: Piesek, Pieszek, Cn notuje, Linde także XVII–XVIII w.

1. *Dem. od „pies”*: *Szczenię lub nieduży pies; niekiedy hipokor. lub z neutralizacją funkcji deminutywnej; catellus Mącz, Cn; catulus Calep, Cn; caniculus Mącz; catellulus, catella Cn (31) : FalZioł V 94; Ligurgus [...] przywiódł [...] dwu piefkow rozno wychowánych/ s kthorych iednego ná łow á fłedzenie zwierzá/ á drugiego ná wyiadanie á wymykánie z garcá był náuczýł GliczKsiąż A3v, A3v; Bo co wczorá pozdno iadł dawno zrzucił fkwárnę [...] Więć też niedba o czeładź by mu wody dáli/ Iuż mu dawno piefkowie gębę vlizáli. RejWiz 31; RejFig Aa5v [3 r.], Bb8; RejZwierz 120, 137; Mącz 33c; RejPos 228; RejZwierc 101v, 110; Calep 173a; Ia fobie siądę ćichuchno domá/ Polem/ pieski fię chłoząc [= bawiąc się] á fpokoinie Z Samsiády żyjąc dam pokoy Woynie. RybGęśli B3v; CiekPotr 31.*

W połączeniu szeregowym (1): *Iáko láfkáwe beftye/ báránki/ konie/ piefki/ kotki/ káždy rad widzi: ták człowiek ćichy káżdemu miły ieft. SkarKaz 638a.*

W porównaniach (3): FalZioł IV 3c; RejWiz 110; [osieł] s pánem ták chciał igráć/ iáko piefek. GórnDworz L.

Przysłowie: *Pochlebca káždy piefek Pępowfkiego/ Zá thym wnet bieży gdyzeby doftáć częgo. RejZwierc 216v.*

Wyrażenie: *»panieński, mały piesek« = maltańczyk, nieduży pies rasy włoskiej, o długiej, lśniącej, białej sierści; canis melitaeus Murm, Mymer¹ BartBydż, Mącz, Cn [szyk: 3:1] (3:1): Canis meliteus, ein iunckfraw hundlein. Pányenfky pyfek. Murm 40; Mymer¹ 26; BartBydż 22, 88b; Melitaeus, ut Melitaei canes, Máłe pieski. Mącz 214c.*

Przen (1) : *ale to fwięci będą pieskowie, iaczy byli ci ktorzy kazali wiarę krzełcianską nawrociwfy sie przod fami z pogańftwa. WróbŻołt Xv.*

a. *Ludowe wyobrazenie pasożytów gardła (3) :* *ludzie nátur fłábych [...] [zarażają się tamecznym piwem] że fye iem pod ięzykiem w wielkich żyłách robáctwo/ kthóre óni piefkámi álbo fzczenięty zowią/ záląga: y kiedy ich wczas pieprzem/ imbiérem/ y zlółá/ zoctem/ nie wytrą/ bárzo odraftáią/ á fnaść y ięzyk gryżąc fczekáią/ (z ftąd ie piefkámi názwáli) Oczko 23v, [42]v.*

2. [Skróń:

Szereg: *»pieski albo skronie«: Dwie żyłe ná piefkách álbo ná fkroniách z obudwu ftron pułzczány/ pomagáią przeciw bolełci vszu/ iteż zbytniemu łez płynieniu z oczu SienHerb 418a (Linde) [idem] SpiczZioł 192 (Linde).[Cf Piefek ábo piéfki. [...] Arteriae soporiferae [...] in temporibus conspicuae. Cn].]*

Synonim: 2. skroń.

Cf PIESIEK, PSINA